USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Tomáše Kocourka a soudců Karla Šimky a Sylvy Šiškeové v právní věci žalobce: **H. I. A.,** zast. JUDr. Petrou Langerovou, Ph.D., LL.M., advokátkou se sídlem Schweitzerova 116/28, Olomouc, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 7. 2023, č. j. OAM-345/ZA-ZA12-K11-2023, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 22. 11. 2023, č. j. 34 Az 34/2023-20,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Ustanovené zástupkyni žalobce JUDr. Petře Langerové, Ph.D., LL.M., advokátce, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v řízení o kasační stížnosti ve výši **8.228 Kč**, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

I. Přehled dosavadního řízení

[1] Žalobce požádal žalovaného o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný rozhodl tak, že se žalobci mezinárodní ochrana podle § 12, 13, 14, 14a ani 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, neuděluje. Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu ke Krajskému soudu v Brně (dále jen „krajský soud“).

[2] Krajský soud v záhlaví označeným rozsudkem žalobu zamítl. Žalovaný správně dospěl k závěru, že žalobce podal žádost, protože se mu nedařilo sehnat práci a kvůli vysoké inflaci nemělo ani smysl pracovat. Ekonomické důvody však nejsou samy o sobě důvodem k udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný ve správním řízení další důvody žádosti

nezjišťoval, neboť ty musí přednést žalobce. Žalobce ovšem ve správním řízení nehovořil ani o své životní úrovni v Turecku, ani o problémech, které by souvisely s tím, že je kurdské národnosti. Naopak výslovně uvedl, že neměl problémy se státními orgány. Nejvyšší správní soud navíc konstantně judikuje, že situace Kurdů v Turecku nedosahuje bez dalšího intenzity pronásledování podle § 12 zákona o azylu ani vážné újmy podle § 14a odst. 2 téhož zákona.

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, jejíž důvody podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Stěžovatel má za to, že se krajský soud dostatečně nezabýval tím, že je Kurd. S tím souvisejí jeho obavy o bezpečnost a životní existenci z důvodu diskriminačního zacházení s osobami kurdské národnosti na tureckém trhu práce. K této otázce nejsou ani dostatečné podklady ve správním spise. Ty totiž nejsou aktuální a týkají celého Turecka, nikoliv konkrétního místa pobytu stěžovatele. Neodrážejí navíc situaci po vojenském převratu a přijetí opatření k asimilaci Kurdů v Turecku. I tak se v nich ale objevují zmínky o diskriminaci Kurdů. Námitkou, že žalovaný nedostatečně zjistil situaci v zemi původu, se však krajský soud nezabýval.

[5] Je pravdou, že stěžovatel namítal diskriminaci až v žalobě. To je ale dáno tím, že nedisponuje právním vzděláním a nevěděl, co vše má v žádosti o mezinárodní ochranu uvést. Žalovaný měl v tomto směru stěžovatele poučit, avšak nestalo se tak. Samotnou skutečnost, že je Kurdem, však v žádosti uvedl. Žalovaný jej měl tedy poučit o tom, že má prokázat, jaký vliv má jeho původ na žádost o mezinárodní ochranu. Je přitom všeobecně známou informací, že Kurdové čelí v Turecku diskriminaci. I krajský soud měl stěžovatele poučit o povinnosti tvrdit rozhodné skutečnosti týkající se jeho obav z pronásledování, které souvisejí s potížemi nalézt si práci v Turecku z důvodu, že je Kurdem.

[6] Žalovaný navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou, případně aby ji odmítl jako nepřijatelnou. Stěžovatel svoji žádost o udělení mezinárodní ochrany odůvodnil vysokou inflací, malým platem a obtížným hledáním jiné práce. Teprve v žalobě účelově rozšířil svůj azylový příběh o diskriminaci kurdské menšiny. To však samo o sobě nepředstavuje důvod pro udělení mezinárodní ochrany. Kasační stížnost v tomto vůbec neprokazuje pochybení žalovaného ani soudu.

III. Posouzení kasační stížnosti

[7] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a za stěžovatele jedná osoba splňující podmínky § 105 odst. 2 s. ř. s.

[8] Vzhledem k tomu, že věc byla v souladu se zákonem projednána v řízení před krajským soudem specializovaným samosoudcem, zabýval se Nejvyšší správní soud nejprve přijatelností kasační stížnosti ve smyslu § 104a s. ř. s.

[9] Kasační stížnost je přijatelná tehdy, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Vymezením tohoto neurčitého právního pojmu se Nejvyšší správní soud zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky řešené dosud správními soudy jednotně, 4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[10] Stěžovatel v zásadě namítá, že jakožto Kurd je na tureckém pracovním trhu diskriminován, že jej měl žalovaný lépe poučit, aby mohl tento důvod uplatnit, a že žalovaný v tomto směru nezajistil dostatečné množství informací o jeho zemi původu.

[11] Předně je třeba souhlasit s krajským soudem v tom, že stěžovatel v řízení o žalobě skutečně nevznesl žalobní bod, kterým by rozporoval dostatečné zjištění situace v zemi jeho původu. Proto soud nepochybil, jestliže se touto otázkou nezabýval.

[12] Je úkolem a odpovědností žadatele, aby v řízení o mezinárodní ochraně tvrdil relevantní důvody pro její udělení. Žalovaný za něj tuto povinnost splnit nemůže, neboť mu z povahy věci nejsou známy okolnosti vycestování žadatele ze země původu a důvody podání žádosti. Úkolem žalovaného v tomto směru je vést pohovor se stěžovatelem takovým způsobem, aby mu umožnil sdělit všechny podstatné skutečnosti související s žádostí. Ve vztahu k tvrzením žadatele je následně žalovaný povinen obstarat relevantní informace o jeho zemi původu (viz rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS).

[13] Samotná skutečnost, že je stěžovatel příslušníkem kurdské menšiny v Turecku, není podle ustálené judikatury důvodem k udělení mezinárodní ochrany (z těch nejaktuálnějších rozhodnutí viz např. usnesení NSS ze dne 29. 2. 2024, č. j. 9 Azs 6/2024-33, bod 11). Současně z ní nevyplývá, že by bylo *a priori* vyloučeno, že by žadatel o mezinárodní ochranu mohl být v Turecku pronásledován pouze pro svou kurdskou národnost, musel by tomu ovšem odpovídat jeho hodnověrně vylíčený azylový příběh (viz usnesení NSS ze dne 14. 3. 2024, č. j. 5 Azs 141/2023-30). To ovšem není tento případ (viz níže). Za hrozbu vážné újmy vyžadovanou pro udělení doplňkové ochrany nelze považovat ani ekonomické důvody

spočívající např. v tom, že žadatel bude po návratu do země původu nezaměstnaný (viz usnesení NSS ze dne 11. 12. 2015, č. j. 5 Azs 134/2014-48).

[14] Stěžovatel nikdy nespecifikoval, jak konkrétně se v jeho případě měla diskriminace projevovat. Ve správním řízení se o diskriminaci vůbec nezmínil. V žalobě v zásadě jen obecně uvedl, že byl jako příslušník kurdské menšiny diskriminován. V kasační stížnosti doplnil, že se tak mělo stát při hledání zaměstnání, opět ovšem bez jakýchkoliv podrobností. Žalovaný přesto již ve správním řízení shromáždil informace o situaci Kurdů na tureckém trhu práce. Ani z nich však nelze dovodit, že by postavení Kurdů v Turecku samo o sobě odůvodňovalo udělení mezinárodní ochrany. Tento závěr ostatně vyplývá z výše citované judikatury. Ani případný výslech otce či bratra stěžovatele, na něž stěžovatel poukazuje, by v tomto směru nemohl ničeho změnit. Nejvyšší správní soud nevidí žádný důvod, proč by měl žalovaný obstarat informace o situaci v místě bydliště stěžovatele, neboť stěžovatel netvrdí, že by byla jakkoliv specifická. Stěžovatel navíc ve správním řízení spojoval své potíže se zaměstnáním zjevně s obecnou ekonomickou situací v zemi (především s vysokou inflací a obtížemi s hledáním nového zaměstnání). Během pohovoru mu žalovaný vytvořil dostatečný prostor, aby mohl uplatnit všechny důvody své žádosti. Nebylo však povinností žalovaného ani posléze krajského soudu poučit stěžovatele o tom, jaké skutečnosti by mohly být relevantní z hlediska mezinárodní ochrany, a tedy co by měl tvrdit. Za této situace nelze nový důvod žádosti o mezinárodní ochranu (diskriminace z důvodu kurdské národnosti) uplatňovat až v řízení před soudem (viz rozsudek NSS ze dne 26. 11. 2015, č. j. 10 Azs 194/2015-32, a nález Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16). Stejně tak je nepřípustné obecnou zmínku o diskriminaci Kurdů obsaženou v žalobě podstatným způsobem rozvíjet až v kasační stížnosti, neboť nic stěžovateli nebránilo v tom, aby tyto skutečnosti uvedl již v řízení před krajským soudem (§ 109 odst. 5 s. ř. s.).

[15] Krajský soud proto postupoval zcela v souladu s uvedenou ustálenou judikaturou. Kasační stížnost je tedy nepřijatelná ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s.

IV. Závěr a náklady řízení

[16] Jelikož je kasační stížnost nepřijatelná, Nejvyšší správní soud ji podle § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl.

[17] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS). Stěžovatel v řízení nebyl úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Procesně úspěšnému žalovanému nevznikly náklady převyšující náklady běžné úřední činnosti, proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 Afs 11/2014-47, č. 3228/2015 Sb. NSS).

[18] V řízení před Nejvyšším správním soudem byla stěžovateli ustanovena zástupkyní JUDr. Petra Langerová, Ph.D., LL.M. Odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů hradí ustanovené zástupkyni stát. Nejvyšší správní soud přiznal zástupkyni stěžovatele

odměnu za dva úkony právní služby, a to za převzetí zastoupení a sepis doplnění kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Výše odměny za jeden úkon právní služby tedy činí 3.100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5 advokátního tarifu]. K tomu náleží zástupkyni stěžovatele paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč za každý z úkonů právní služby podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Tato částka je navýšena o 21 %, neboť zástupkyně stěžovatele je plátcem DPH (§ 57 odst. 2 s. ř. s.). Přiznaná odměna a náhrada hotových výdajů v celkové výši 8.228 Kč bude zástupkyni stěžovatele vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. března 2024

Tomáš Kocourek
předseda senátu